

Jaarverslag 2010

April 2011

The bottom half of the page features a large, stylized "Rob" logo in white, set against a background of a blue and white checkered pattern. The "R" is a large, serif capital letter, while the "o" and "b" are lowercase, rounded letters. The "o" has a thick, white outline, and the "b" is a simple, rounded lowercase letter. The checkered pattern consists of squares in various shades of blue and white, creating a grid-like effect behind the logo.

Profiel

De Raad voor het openbaar bestuur (Rob) is een adviesraad van de regering en het parlement. De Rob is ingesteld bij Wet van 12 december 1996 (Wet op de raad voor het openbaar bestuur, Staatsblad 1996, nr. 623).

Taak

De wettelijke taak van de Raad is de regering en het parlement gevraagd en ongevraagd adviseren over de inrichting en het functioneren van de overheid. Daarbij geeft de Raad in het bijzonder aandacht aan de uitgangspunten van de democratische rechtsstaat.

Samenstelling

Tien onafhankelijke deskundigen op het terrein van het openbaar bestuur, politiek en wetenschap vormen samen de Raad voor het openbaar bestuur. Zij zijn geselecteerd op basis van hun deskundigheid en maatschappelijke ervaring. Daarnaast kunnen afhankelijk van het onderwerp tijdelijke leden de Raad versterken. De leden van de Raad worden bij Koninklijk Besluit benoemd.

Werkwijze

De Raad kan zowel gevraagd als ongevraagd advies uitbrengen. Adviesaanvragen kunnen van alle ministeries en van de Staten-Generaal afkomstig zijn. Bij het voorbereiden van zijn adviezen betreft de Raad vaak mensen en organisaties die veel met het openbaar bestuur te maken hebben of die over relevante inhoudelijke expertise beschikken. Ook via andere activiteiten (publicaties, onderzoek, bijeenkomsten) levert de Raad een bijdrage aan het politiek-bestuurlijke en maatschappelijke debat. De komende jaren stelt de Raad het begrip 'vertrouwen' centraal. Het gaat daarbij om het vertrouwen tussen burgers en bestuur, maar ook om het vertrouwen van de verschillende overheden in elkaar.

Secretariaat

Een secretariaat ondersteunt de Raad voor het openbaar bestuur (en de Raad voor de financiële verhoudingen). De secretaris en zijn medewerkers leggen over hun werk verantwoording af aan de Raad. Het jaarlijkse Werkprogramma geeft sturing aan de werkzaamheden.

Adresgegevens

Bezoekadres: Fluwelen Burgwal 56, Den Haag

Postadres: Postbus 20011, 2500 EA Den Haag

T 070 426 7540

E rob-rfv@minbzk.nl

www.rob-rfv.nl

Alle adviezen en andere publicaties zijn te vinden op

www.rob-rfv.nl

ISBN 978-90-5991-063-8

NUR 823

Jaarverslag 2010

April 2011

Rob

Inhoud

Voorwoord	5
1. Inleiding	7
2. Adviezen en publicaties in 2010	9
3. Communicatie	17
4. Samenstelling Raad	19
5. Secretariaat	21
6. Financieel overzicht	23
Bijlage I	
Samenstelling van de Raad voor het openbaar bestuur ultimo 2010	24
Bijlage II	
Samenstelling van het secretariaat Rob en Rfv in 2010	25
Bijlage III	
Werkprogramma 2011	26
Bijlage IV	
Publicaties en andere activiteiten van de medewerkers van het secretariaat	30

Voorwoord

Voor u ligt het Jaarverslag 2010 van de Raad voor het openbaar bestuur (Rob). Met dit verslag legt de Raad verantwoording af over zijn werkzaamheden in het afgelopen kalenderjaar. Daarmee voldoet de Raad aan de verplichting die is neergelegd in artikel 28 van de Kaderwet adviescolleges. Met dit jaarverslag geeft de Raad tevens inzicht in de invloed van zijn adviezen.

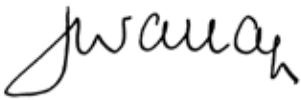
2010 was het eerste volledige jaar van de Raad in zijn nieuwe samenstelling. Een kabinetscrisis, vervroegde verkiezingen, een kabinetsformatie en het aantreden van een minderheidskabinet met gedoogsteun kenmerkten dit jaar. Een dergelijke turbulentie confronteert de Raad met de complexe opdracht die hij heeft: enerzijds strategisch advies uitbrengen, anderzijds de aansluiting op de concrete beleidsontwikkeling niet verliezen. Die spanning tussen voldoende wetenschappelijke onderbouwing en de praktische toepasbaarheid van de adviezen speelt natuurlijk permanent. Grondige onderbouwing vraagt tijd, maar de kloksnelheid van het openbaar bestuur – en met name van de politiek – ligt hoog. Dit verslagjaar wel uitzonderlijk hoog.

De Raad heeft die spanning willen oplossen door met het eerste advies ‘Vertrouwen op democratie’ een kader te stellen van waaruit hij de komende jaren wil gaan adviseren. In dit advies stelt de Raad de verbinding tussen het verticaal georganiseerde bestuur en de gehorizontaliseerde maatschappelijke verhoudingen ter discussie. De verbindende rol van politieke partijen tussen bestuur en samenleving staat fors onder druk. In vergelijking tot de waardering voor ons bestel, ‘we leven in een democratie’, die hoog blijft, steekt het lage vertrouwen in politici en politieke partijen schril af. Uiteindelijk kan dat relatief lage vertrouwen in de dragers van ons bestel de legitimiteit van het handelen van de overheid raken. Om dat te voorkomen dient naar nieuwe verbindingen te worden gezocht tussen de verticale instituties en de autonome burger, die steeds meer in horizontale verbanden leeft. Het vraagt van het openbaar bestuur een ingrijpende omslag in functioneren. Het is de weg van “willen beheersen van de maatschappelijke werkelijkheid op basis van regels” naar besturen door middel van “een betekenisvolle dialoog op basis van de feiten”. De Raad is zeer erkentelijk voor de vele reacties op zijn rapport en de belangstelling voor de publieke zaak, die daaruit blijkt.

De op ‘Vertrouwen op democratie’ volgende adviezen zijn in meer of mindere mate een uitwerking van dit kaderstellende advies. Daarbij was het soms noodzakelijk door middel van briefadviezen dicht bij de concrete bestuurspraktijk te komen, bijvoorbeeld toen de Raad advies uitbracht over de mogelijkheden het parlement meer bij de kabinetsformatie te betrekken. Noodzakelijk, omdat de door de Raad bepleite betere verbindingen tussen de verticale en de horizontale wereld nu eenmaal in de dagelijkse, praktische bestuurspraktijk vorm krijgen. Zou de Raad zich beperken tot meer abstracte adviezen voor de langere termijn, dan zou hem zeker verweten worden dat deze adviezen in de praktijk onvoldoende bruikbaar zijn. Eenzelfde meer praktische oriëntatie vond de Raad ook noodzakelijk toen (ongevraagd) advies werd uitgebracht over de mogelijkheden om tot een kernkabinet te komen en over het voorkomen van diepingrijpende reorganisaties van de rijksdienst.

Juist omdat de Raad verbanden tussen politiek, bestuur en maatschappelijke werkelijkheid als speerpunt heeft genomen moet hij ook zichzelf de maat nemen. De Raad poogt 'leading by example' in de praktijk te brengen door naast haar adviesrapporten de publieke ruimte op te zoeken met thema- en discussiebijeenkomsten. Een verdere ontwikkeling van de website van de Raad zal in 2011 zijn beslag krijgen. Met de middelen die de Raad ter beschikking staan is serieus geïnvesteerd in een maatschappelijke dialoog over de adviezen. Zo zijn er in het kader van 'Vertrouwen op Democratie' verschillende regionale bijeenkomsten geweest. Vertrouwen is voor de Raad niet voor niets een werkwoord.

De Raad voor het openbaar bestuur,

Prof. drs. J. Wallage, voorzitter

Dr. C.J.M. Breed, secretaris

Jacques Wallage, voorzitter van de
Raad voor het openbaar bestuur
foto: Arenda Oomen

1. Inleiding

Niet alleen in de publieke sector, maar in de samenleving als geheel wordt steeds duidelijker dat gevestigde, veelal verticaal georganiseerde instituties het moeilijk hebben vertrouwen te behouden in de publieke ruimte. Of het nu gaat om financiële instellingen, verzekeringsbedrijven of de katholieke kerk, van bestendig, vanzelfsprekend vertrouwen is steeds minder sprake. De autonome burger vormt zich een oordeel in de publieke ruimte. Het interpretatiekader voor die oordeelsvorming is steeds minder een vast verband (partij, kerk of vakbeweging), steeds vaker een reflectie op wat zich in de publieke ruimte afspeelt. In het politieke domein heeft dat geleid tot het steeds verder afnemen van de zogenoemde ijzeren voorraad aan kiezers, die onder alle omstandigheden op de (vaste) partij van hun keuze stemmen. Veel partijen zijn – mede – daardoor ‘catch all’ partijen geworden, die op grond van ‘marktonderzoek’ bepalen welke accenten zij in hun programma leggen. Het gevolg is dat de politiek steeds meer reageert op de schommelingen in de publieke opinie, in plaats van een duidelijk interpretatiekader te bieden voor de meningsvorming van de burger. Voor het openbaar bestuur, dat een herkenbare democratische legitimatie behoeft, is daarmee een instabiele context ontstaan. Anders gezegd: als het politieke primaat minder vanzelfsprekend wordt, legt dat een zwaardere verantwoordelijkheid op de instituties zelf het proces van het verwerven van draagvlak en het afleggen van verantwoording te organiseren. Het vraagt om een nieuwe balans tussen productoriëntatie (de uitvoering van een regeringsprogramma) en aandacht voor het proces, waarin burgers een meer actieve rol wordt toebedeeld.

In ‘Vertrouwen op democratie’ heeft de Raad uiteengezet waarom hij het noodzakelijk acht dat in die nieuwe balans vormen van directe democratie een belangrijke rol gaan spelen. De burger stemt wel, maar geeft niet zozeer een voor vier jaar geldend mandaat af. Hij wil – ook tussen twee verkiezingen – serieus worden genomen. De representatieve democratie, stoelend op het functioneren van politieke partijen, moet wegen vinden om naast de formele representatie en de daarbij behorende parlementaire verantwoording, een betekenisvolle dialoog te organiseren met burgers. En dan doelt de Raad niet op het uitdelen van rozen op de markt of het – gehuld in gekleurde windjacks – verspreiden van politieke propaganda tijdens campagnes. Hoewel dat kan worden gerekend tot een herkenbare, sympathieke folklore doet het onvoldoende recht aan het feit dat burgers, die over het algemeen steeds beter zijn opgeleid, wel degelijk interesse hebben voor de richting, die hun bestuur moet gaan. En dat zij – mits goed en degelijk georganiseerd – mede dankzij de beschikbare communicatiekanalen inhoudelijk zijn te betrekken bij te maken afwegingen.

Zoals in ‘Vertrouwen op democratie’ wordt beschreven baart het relatief lage vertrouwen in politici en politieke partijen grote zorgen. Dat kan uiteindelijke de legitimiteit van het openbaar bestuur raken en op de langere termijn ook ondermijnen. Dan krijgen de instituties een tik mee van het lage vertrouwen in personen en partijen. De remedie daartegen ziet de Raad allereerst in een meer op beginselen en waarden gerichte bijdrage vanuit politieke partijen. Zo geformuleerd bieden programma’s dan een beter houvast in het keuzeproces, dat de democratie nu eenmaal kenmerkt. Verder legt de Raad een zwaar accent op een andere inrichting van het bestuurlijk proces, waarin besluitvorming de (verticale) afronding is van een goed georganiseerd (horizontaal)

proces van meningsvorming. Hoe belangrijker een onderwerp is (een andere inrichting van ons pensioenstelsel, of de vraag welke bijdrage ons land aan de ontwikkeling in Afghanistan moet leveren) des te meer behoefte aan draagvlak er feitelijk is en des te belangrijker het organiseren van dat proces van meningsvorming is. De smalle basis waarop politieke partijen feitelijk staan in combinatie met de onafhankelijkheid van de burger ten opzichte van de publieke instituties maakt zo'n meer participatieve wijze van besturen dringend noodzakelijk. En ten slotte bepleit de Raad een heroverweging van de wijze, waarop sleutelfunctionarissen (zoals bijvoorbeeld de burgemeester) worden gekozen, opdat ook daarbij de richtinggevende rol van burgers kan worden versterkt.

Of de aangedragen medicijnen in voldoende mate het geschetste ziektebeeld kunnen corrigeren is een veel gestelde vraag tijdens de discussies over het rapport 'Vertrouwen op democratie'. De Raad zal ook deze kritische vraag serieus onder ogen zien en betrekken bij de afronding van dit project in 2011.

Presentatie van het advies 'Vertrouwen op democratie'

foto: Arenda Oomen

2. Adviezen en publicaties in 2010

2.1 Uitvoering werkprogramma

Het werkprogramma van de Raad voor het openbaar bestuur geeft slechts een indicatie van de werkzaamheden in een bepaald jaar. Er moet ruimte zijn voor beleidswijzigingen, adviezen op verzoek en het kunnen inspelen op urgente nieuwe onderwerpen. De Raad streeft naar een evenwichtige balans tussen ad hoc advisering en het uitvoeren van zijn werkprogramma. Het werkprogramma krijgt daardoor vanzelf een meerjarig karakter.

2.2 Uitgebrachte adviezen in 2010

Vertrouwen op democratie

Met dit eerste advies van de Raad in zijn nieuwe samenstelling heeft de Raad een perspectief geschapen van waaruit hij de komende jaren wil adviseren. Naar het idee van de Raad is de kloof tussen politiek en de samenleving onaanvaardbaar groot geworden. Dat tast het gezag van de overheid aan. De verticaal georganiseerde politieke instituties moeten nieuwe verbindingen met de burgers aangaan. Die opereren niet langs verticale, maar langs horizontale lijnen. Politieke partijen, parlement, media en burgers kunnen ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid de kloof dichten. Om de verbinding tussen politiek en samenleving te verbeteren moeten politieke partijen meer gaan opereren vanuit beginselen en waarden. Voor het parlement moet het politieke primaat niet heilig zijn, de kwaliteit van het democratisch proces telt evenzeer. Participatie van burgers moet over de hele linie worden vergroot. Media kunnen de kwaliteit van de meningsvorming op een hoger plan brengen. En burgerschapsvorming verdient nieuwe impulsen.

Advies verkiezingen bij gemeentelijke herindeling

De Raad heeft advies uitgebracht over het houden van verkiezingen na een gemeentelijke herindeling in relatie tot de zittingsduur van de gemeenteraad. Een herindeling die plaatsvindt in het midden van een zittingsperiode van de gemeenteraad leidt er op dit moment toe dat de raad van de nieuw gevormde gemeente een zittingsduur heeft van slechts twee jaar, waarna er immers reguliere gemeenteraadsverkiezingen zijn. Burgers gaan in die situatie in 4 jaar 3 keer naar de stembus voor de gemeenteraad. De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft de Raad voor het openbaar bestuur en de Kiesraad hierover advies gevraagd. De raden hebben hierover afzonderlijk geadviseerd, maar wel met een gezamenlijke aanbiedingsbrief.

De Raad heeft de staatssecretaris geadviseerd om de gemeenten die het betreft zélf te laten kiezen uit twee opties. De eerste is het vasthouden aan de huidige situatie, dus met een korte zittingsduur volgend op de herindeling. De tweede mogelijkheid is dat de gemeenteraadsverkiezingen ná de herindelingsverkiezingen worden overgeslagen, waarbij de eerste raad van de nieuw gevormde gemeente een mandaat krijgt van 6 jaar.

Advies over de kabinetsformatie

De Raad heeft een kort advies geschreven gericht aan de voorzitter van de Tweede Kamer over een andere wijze van kabinetsvorming. De kabinetsformatie moet, naar de mening van de Raad, een keerpunt vormen voor de democratische vernieuwing. Burgers moeten veel meer worden betrokken bij het beleid en de besluitvorming in Den Haag. Zo kan de legitimiteit van een nieuw kabinet worden bevorderd. Het nieuwe kabinet heeft voor de te nemen crisismaatregelen het draagvlak bij de burgers hard nodig hebben. Geef de Tweede Kamer een veel zwaardere rol bij de kabinetsformatie. Benut kennis en ervaring uit de samenleving beter in het formatieproces. Een regeerakkoord op hoofdlijnen zou de uitkomst van het formatieproces moeten zijn, naast een kernkabinet. Een kiezersmandaat wordt niet meer voor vier jaar gegeven, maar moet van dag tot dag worden verdiend. De Raad bouwt met dit advies voort op zijn eerder gepubliceerde advies 'Vertrouwen op democratie'.

Het einde van het blauwdruk-denken

In dit advies stelde de Raad dat het blauwdruk-denken bij het vernieuwen van de inrichting van het openbaar bestuur moet worden verlaten. De afgelopen 60 jaar zijn tientallen adviezen over de herinrichting van het openbaar bestuur uitgebracht, maar zonder resultaat. De blauwdruk-aanpak heeft vooral verzet opgeleverd. De urgentie is onverminderd groot, maar het is tijd voor een andere aanpak. Met heldere ontwerpprincipes, een 'Assemblee van Thorbecke', het zoeken van draagvlak bij betrokkenen en het aanwijzen van de premier als programmaminister voor bestuurlijke herinrichting

*Geert Dales, vice-voorzitter van de Raad voor het openbaar bestuur, overhandigt het advies 'Het einde van het blauwdruk-denken' aan René van der Linden, voorzitter van de Eerste Kamer
foto: Arenda Oomen*

is volgens de Raad wel resultaat te boeken. Het advies 'Het einde van het blauwdruk-denken. Naar een nieuwe inrichting van het openbaar bestuur.' is gemaakt op verzoek van de Eerste Kamer en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Pleidooi voor een kernkabinet en één rijksdienst

De Raad schreef een briefadvies gericht aan de informateur getiteld: 'Pleidooi voor een kernkabinet en één rijksdienst'. Het kabinet moet een kernkabinet zijn. Naast de minister-president en de minister van Financiën telt dat zes tot zeven ministers. Zij richten zich op de strategische hoofdlijnen van beleid en de dialoog met de samenleving. Het tegelijkertijd verminderen van het aantal departementen door samenvoeging, is onwenselijk. 'Superministeries' zijn inflexibel en leveren geen besparing op. Met departementsoverstijgende programma's en de vorming van één rijksdienst kan meer worden bereikt.

Grensregio's verdienen blijvende politieke aandacht

De Raad schreef op verzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het adviesrapport: 'Grensoverschrijdende samenwerking: terugblik en aanbevelingen'. In dit advies stelde de Raad dat het bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking door het wegnemen van knelpunten blijvende aandacht van de nationale overheid verdient. Die samenwerking is, naar de mening van de Raad, van groot belang voor de economische ontwikkeling van deze regio's. Wel moet de stofkam door de huidige knelpuntenlijst. En deze moet worden omgevormd tot

Geert Dales, vice-voorzitter van de Rob presenteert het advies 'Het einde van het blauwdruk-denken'

foto: Arenda Oomen

Voorvechter van globaal regeerakkoord

Jacques Wallage, nieuwe informateur die om vasthoudendheid wordt geprezen

NRC/Handelsblad
5/4/2010

Als één van de twee informateurs kan Jacques Wallage zijn eigen advies gaan opvolgen. Geen gedetailleerde regeerakkoord meer.

Door een onzer redacteuren
HANS HAAG, 9 JUNI. Een politiek
zwangmoeder met paarse wortels.
Dat is de vanavond benoemde
site de PvdA-affinitieus informateur
Jacques Wallage. Samen met de
liberalen

ser-Kok (1994-1998) was hij voor-
zitter van de PvdA-fractie. Hij ver-
trukt in 1998 naar Genting en
bezoeken te worden. Vorig
jaar juli enige Wallage en werd
bijvoord hoogleraar.

In de jaren tachtig was Wallage
lid van het "Dus Leden-venst" het
informeel overlegorgaan van
PvdA-ers, VVD-ers en D66-ers dat
de mogelijkheden beoordeelt van een
laboer zonder CDA dat in de ja-
ren negenig leidde tot de twee
paarse kabinetten.

Als informateur kan Wallage nu
stating geven aan zijn eigen a-
vies dat hij in april van dit jaar
toef ab voorzitter van de Raad
het openbaar bestuur. Hij
toef ook andere voor-
houd regeerakkoord? en
Wijlgen, gedeelde was

uitgangspunten en prioriteiten en
een financieel kader worden ge-
presenteerd. Gedetailleerde re-
geerakkoord moet worden uitge-
bracht in hetzelfde advies, onder een be-
wijst van oordeling vanwege dan
een bewijs van vertrouwen en
gevoelenswaardig wil. Volgens hem
zijn een regeerakkoord voor coalitie-
definitie maar het karakter van
een "verklaring van gezin verstaan"
moeten hebben. Daardoor steun-
staat er ook meer ruimte voor dia-
lectische verhoudingen.

De nieuwe informateur paart
steden als Rob Oudierk en Adri
Duivenstein en de PvdA-jongeren
uit Nien Nien hondenboel te beu-
den onder de discussie in de
kies te smoren.

Maar als bestuurder levert die
vochtling hem ook het product
"Koopje en regende" op. Eijbove
beid al het gat om de mislukte
onderwijsvernieuwing waar de
sociali-democraten en Wallage als
staatssecretaris voor trerden. De
kritiek van de parlementaire De-
mocratiecommissie onder voor-
zitterschap van partijgenoot Je-
roen was Wallage

Aitijd bestuurder

De 63-jarige
Jacques
Wallage is al
tijd politiek
het openbaar
bestuur ge-
wezen. Tot juli
voorgaaf was
hi burger-
meester van
Groningen. Wallage maakte in
1981 zijn entree in de landelij-
ke politiek als
de Twee-

Nederlands Dagblad
28/4/2010

'Openbaar bestuur op de schop'

een openbaar politiek
DEN HAAG - Een nieuwe
de Tweede Kamerzittingen
het voorste samen om
het openbaar bestuur op de
schop te zetten. Als dit het
behoefte is, zal het
behoefte is, zal het
behoefte is, zal het

De Raad in een advies om
het openbaar bestuur op de
schop te zetten. Als dit het
behoefte is, zal het
behoefte is, zal het
behoefte is, zal het

Kloof tussen burger en politici groter dan ooit

PAN VAN DER ZANDEN
DEN HAAG - Kiesers voelen zich
steeds meer buitengesloten door
politici. Politieke partijen denken
het concrete dat te nu verkiezingen
voor jaar lang hun strom gang
gaan. Daardoor ontstaan een
steeds groter kloof tussen burgers en de
politiek.
"En burger wil serieus genomen
worden en meespoken over belang-
rijke beslissingen", zegt onafhankelij-
ke opiniegevormer Jacques Wallage.
"Maar de politiek speelt nu de rol

Kloof tussen burger en politici groter dan ooit

beslagen gewonnen voor zijn eigen
de burger accepteert niet langer
dat hij in de marge wordt ge-
dukt. "Zeker niet omdat negen-
twee procent van de Nederlanders lid is
van een politieke partij.
De kloof tussen op zichzelf ge-
richte partijen en noodzijde burgers loek
dit omarmen/duke politiek, nu
Tweede Kamerzittingen.
Kiesers kunnen zich niet meer em-
den in besluiten die politici nemen
hem. Een voorbeeld daarvan
is het rookverbod in de kroegen, vindt
Wallage. Een groot deel van de be-

Neem de burger serieus!

Wat is de rol van de burger in het openbaar bestuur?

Wat is de rol van de burger in het openbaar bestuur?

Wat is de rol van de burger in het openbaar bestuur?

'Kloof tussen politiek en samenleving onacceptabel'

Vin een redactie politiek
DEN HAAG - De politiek dreigt vol-
lig het raken van de samenleving,
zo waarschuwt de Raad voor het
openbaar bestuur. Om het bij te
houden zijn een andere werkwijze, be-
sting en rol van politiek en be-
stuur nodig.
In een nieuw verschenen rapport
meldt de noodlijdend vaak geinid-
de Tweede Kamerzittingen goed dat er
samen moeten worden.
"De politiek moet serieus worden
gezien", zo heeft
"de burger serieus
worden", zo heeft
"de burger serieus
worden", zo heeft

ROB: gezag van de overheid in geding

Vin een redactie politiek
DEN HAAG - Politieke par-
tijes moeten meer moeite
doen om contact te krijgen
met de burger. Als politiek
wordt het openbaar
bestuur en samen-

'Kiezers hebben behoefte aan een gedeeld ideaal'

ROB-voorzitter Wallage wil dat politiek loskomt van gesloten ideologieën en dialoog met de mondige burger aangaat

Wat is de rol van de burger in het openbaar bestuur?

Wat is de rol van de burger in het openbaar bestuur?

Wat is de rol van de burger in het openbaar bestuur?

achtergrond

ik denk nrc

nrc handelsblad | nrc next | nrc.nl

twee actieprogramma's. Het eerste moet een agenda zijn voor de (eu)regio's, waarbij steun van het Rijk nodig is. Het tweede moet een agenda zijn van het kabinet, waarbij grensoverschrijdende samenwerking wordt verbonden met grote thema's als bevolkingskrimp of bovenregionale infrastructuur.

2.3 Kabinetsreacties in 2010

De kabinetsreacties geven een goed handvat om de doorwerking van adviezen te beschouwen. In 2010 verschenen één kabinetsreactie en één uitgebreide reactie van de staatsecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op een advies van de Raad.

Het kabinet heeft gereageerd op het advies van de Raad voor het openbaar bestuur over verbetering van de slagvaardigheid van het openbaar bestuur. In het advies staan aanbevelingen op het niveau van de rijksoverheid, over samenwerking tussen de bestuurslagen en over juridisering. Het kabinet deelt de analyse die ten grondslag ligt aan het advies. Het advies wordt ook betrokken bij de brede heroverwegingen die ambtelijk worden voorbereid. Het kabinet gaat tot slot in op alle afzonderlijke aanbevelingen.

*Minister Ter Horst nam het eerste exemplaar van 'Vertrouwen op democratie' in ontvangst
foto: Arenda Oomen*

de Verkieping **Trouw**

Nederland
27 april 2010
novum

'Premier moet bestuurlijke vernieuwing regelen'

(Novum) - De nieuwe minister-president moet het bestuur van Nederland op de schop nemen. Als een gewone minister opnieuw deze taak krijgt, wordt het weer niets. Dat stelt de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), een adviesorgaan van het kabinet.

De afgelopen decennia zijn veel pogingen ondernomen om iets te veranderen aan de manier waarop Nederland wordt bestuurd, constateert de ROB in een dinsdag verschenen rapport. Die zijn allemaal op niets uitgelopen, doordat er uiteindelijk niet voldoende steun voor was.

Toch moet er iets gebeuren, vindt de raad. Er zijn nu te veel verschillende bestuursorganen, die vooral elkaar aan het werk houden. Wie uiteindelijk de baas is, is vaak onduidelijk. Besluiteloosheid is het gevolg. Dat zet Nederland internationaal op achterstand, aldus het adviescollege.

De premier van het nieuwe kabinet moet een adviesorgaan van het kabinet.

Zestig jaar stilstand in bestuur

Adviesraad wil af van regeerakkoord tot drie cijfers achter de komma

Komende kabinetsovername moet een omslagpunt zijn voor de democratische en bestuurlijke vernieuwing.

Advies: meer bemoeienis van Tweede Kamer met de Raad voor het Openbaar Bestuur gisteren gepubliceerd.

Wie heeft er nu de baas?

Wie hebben een aantal overheden maar...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...

'De invloed van Europa is altijd buiten beschouwing gelaten.'

Met de...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...

Advies: Kamer wijst informateur aan

Deze...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...

Kabinet moet grensproblematiek op de agenda zetten

MIDDELBURG - Het kabinet moet de grensproblematiek...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...

Nieuws

Geert Dales presenteert rapport over bestuurlijke herinrichting

Naar een nieuw huis van Thorbecke

Op verzoek van de Eerste Kamer...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...

De...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...
...in de eerste plaats is het om de Europese dimensie een...

Staatssecretaris Bijleveld-Schouten heeft in 2010 in een brief aan de Tweede Kamer uitvoering gereageerd op het advies Informatie: grondstof met toekomstwaarde dat de Raad voor het openbaar bestuur en de Raad voor Cultuur in 2008 hebben uitgebracht. Digitaal documentbeheer en een duurzame informatiehuishouding staan in de reactie voorop. De staatssecretaris schetst hoe die doelen kunnen worden bereikt. Jaarlijks zal over de stand van zaken worden gerapporteerd.

2.4 Andere activiteiten van de Raad

Om zelf de verbinding met de samenleving te leggen hecht de Raad er sterk aan om de publieke ruimte op te zoeken. De Raad werkt daarom graag mee aan themabijeenkomsten waarbij vertrouwen in politiek, bestuur en democratie de noemer zijn. Dat waren er 15 in 2010. We lichten er twee uit.

Onder de noemer *Sleutelen aan democratie? Over de kloof met de burgers* werd op 26 mei 2010 door Studium Generale Groningen een discussiebijeenkomst georganiseerd over het Rob-advies Vertrouwen op democratie in het Academiegebouw. Rob-voorzitter Jacques Wallage hield een lezing, Frank Ankersmit en Hans Engels gaven een korte reactie. Ruim 100 mensen woonden de bijeenkomst en van de gelegenheid tot discussie werd volop gebruik gemaakt.

Op 7 oktober 2010 sprak Rob-voorzitter Jacques Wallage in het kader van de lezingencyclus *De Wijzen in het Oosten* van het Trendbureau Overijssel over het advies Vertrouwen op democratie. Ongeveer 100 mensen woonden de lezing met aansluitend een discussie bij. In de discussie kwam onder andere aan de orde of een politiek vanuit waarden en beginselen wel mogelijk en/of wenselijk is.

3. Communicatie

3.1 Website en nieuwsbrief

De website van de Raad trekt gemiddeld ruim 2.000 unieke bezoekers per maand. Alle adviezen zorgen voor extra bezoekers aan de site. De adviezen van de Raad worden ook vaak doorgeplaatst naar andere sites. En vanuit andere sites wordt in toenemende mate gelinkt naar www.rob-rfv.nl. Mensen kunnen zich via de website abonneren op een elektronische Nieuwsbrief, die circa 10 keer per jaar verschijnt. De Nieuwsbrief besteedt aandacht aan de adviezen van de Raad en aan andere activiteiten die de Raad ontplooit. Via 'links' in de Nieuwsbrief kan men direct doorklikken naar de adviezen en achtergrondinformatie bij activiteiten op de website. De Nieuwsbrief heeft ruim 1.100 abonnees; een stijging met 150 ten opzichte van het jaar ervoor.

Aan het advies 'Vertrouwen op democratie' werd een speciale discussiesite gekoppeld. Ruim honderd mensen stemden op stellingen en eenzelfde aantal deed mee aan het ranken van aanbevelingen. Bovendien werden tientallen reacties op de site achtergelaten.

3.2 Overige communicatie rondom adviezen en activiteiten

De persvoorlichting blijft een speerpunt. Dat leidt altijd tot aandacht in de vakpers. Bij de grotere adviezen en publicaties is er ook (ruime) aandacht van de landelijke en regionale media. Dit gold in 2011 vooral voor het advies 'Vertrouwen op democratie', het briefadvies over de kabinetsformatie,

het briefadvies over een kernkabinet en één rijksdienst en het advies 'Het einde van het blauwdrukdenken' over de bestuurlijke organisatie in Nederland.

Over het advies 'Vertrouwen op democratie' zijn in samenwerking met universiteiten en andere instellingen 15 discussiebijeenkomsten in het land georganiseerd. Deze trokken in totaal een kleine 900 bezoekers. Op de communicatie rondom 'Vertrouwen op democratie' wordt in een publicatie die in 2011 verschijnt dieper ingegaan.

In 2010 is de huisstijl stapsgewijs aangepakt. Als laatste stap, in 2011, komt daarbij de website aan bod, die ook om andere redenen aan vernieuwing toe is.

Leden van de Raad en medewerkers van het secretariaat verzorgen geregeld extra voorlichting door publicaties en presentaties over uitgebrachte adviezen en ondernomen activiteiten (zie ook bijlage IV van dit jaarverslag).

3.3 Netwerk van de Raad en het secretariaat

De Raad voert minimaal een keer per jaar overleg met de Tweede Kamercommissie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO). Een delegatie van de Raad spreekt jaarlijks met het MT van het ministerie van BZK, de voorzitter onderhoudt contact met de minister van BZK.

Het secretariaat neemt daarnaast deel aan tal van begeleidingscommissies, expertmeetings en dergelijke. Ook op secretariaatsniveau wordt geregeld overlegd met ministeries, het IPO en de VNG.

4. Samenstelling Raad

2010 was het eerste volledige jaar voor de Raad voor het openbaar bestuur in zijn huidige samenstelling. Er hebben zich geen mutaties voorgedaan in de vaste kern. De twee tijdelijke leden die in 2009 waren aangetrokken voor twee adviestrajecten maakten voor een deel van 2010 ook nog zitting uit van de Raad. Het gaat om de heer dr. M.J.G.J.A. Boogers, universitair docent aan de Universiteit van Tilburg. Hij is betrokken geweest bij de totstandkoming van het adviesrapport 'Het einde van het blauwdruk-denken'. En om de heer mr. H.J.E. Bruins Slot, oud-voorzitter van de Raad van bestuur van de Nederlandse Publieke Omroep. Hij was betrokken bij het adviesrapport 'Pleidooi voor een kernkabinet en één Rijksdienst'.

De samenstelling van de Raad eind 2010 is opgenomen in bijlage I.

5. Secretariaat

De samenstelling van het secretariaat (bijlage II) onderging een tweetal veranderingen. Eind december nam het secretariaat afscheid van mevrouw drs. G.S. Kooistra. Haar functie wordt vervuld door de heer drs. G. Wenneker. Mevrouw Z. Chandoe trad toe als management-assistente.

6. Financieel overzicht

In financieel opzicht werken de Raad voor het openbaar bestuur en de Raad voor de financiële verhoudingen (Rob en Rfv) met één budget.

2010	Begroting	Uitgaven
Personeel	874.000	875.674
Materiële uitgaven (drukwerk, kosten voor symposia, onderzoek e.d.)	275.000	272.736
Vergoedingen raadsleden	180.000	177.453
Totaal	1.329.000	1.325.863

Tabel 1: Financieel overzicht (bedragen in euro's)

Bijlage I

Samenstelling van de Raad voor het openbaar bestuur ultimo 2010

Voorzitter:

De heer prof. drs. J. Wallace
Oud-burgemeester van Groningen

Plv. voorzitter:

De heer mr. dr. G.D. Dales
Oud-burgemeester van Leeuwarden

Leden:

Mevrouw prof. dr. M.H. Leyenaar
Hoogleraar vergelijkende politicologie Radboud Universiteit Nijmegen

De heer drs. P.A. Lankhorst
Adviseur jeugdbeleid en jeugdzorg

Mevrouw drs. W.J. Möhring MMC
Partner bij Boer&Croon Executive Managers

De heer prof. mr. dr. E.R. Muller
Hoogleraar veiligheid en recht Universiteit Leiden

Mevrouw prof. mr. G. Overkleeft-Verburg
Hoogleraar staats- en bestuursrecht Erasmus Universiteit Rotterdam

Mevrouw mr. drs. S. Rambaran Mishre
Manager KPMG Advisory NV

Mevrouw A.G.M. van de Vondervoort
Gedeputeerde van de provincie Zuid-Holland

Waarnemend lid:

De heer mr. M.A.P. van Haersma Buma
Dijkgraaf van Delfland en voorzitter Raad voor de financiële verhoudingen

Bijlage II

Samenstelling van het secretariaat Rob en Rfv in 2010

Secretaris:

de heer dr. C.J.M. Breed

Plv. Secretaris:

de heer mr. G.A. van Nijendaal

Adviseurs:

de heer drs. M.J. Fraanje

de heer drs. P.C. de Goede

de heer drs. P. de Jong

mevrouw drs. G.S. Kooistra

de heer drs. M.M.S. Mekel

mevrouw K.R. Veldhuizen MSc

Communicatieadviseur:

mevrouw H.H.M. Loogman

Bedrijfsbureau:

mevrouw M.J. Polderman-Zuidwijk

mevrouw V. Rameswar

mevrouw Z. Chandoe

mevrouw G. Moella (in tijdelijke dienst)

Bijlage III

Werkprogramma 2011

1. Vertrouwen op democratie

Het werkprogramma van de Raad voor het openbaar bestuur geeft een overzicht van de onderwerpen waarover de Raad in 2011 wil adviseren. De Raad voor het openbaar bestuur heeft eerder het advies 'Vertrouwen op democratie'¹ uitgebracht. De analyse die daarin is gemaakt, vormt ook het vertrekpunt voor een aantal adviezen dat de Raad in 2011 zal uitbrengen. Op 11 november 2010 heeft de voorzitter van de Raad daarover met minister Donner en minister Leers gesproken. Daaraan voorafgaand heeft overleg met de bestuursraad van het ministerie van BZK plaatsgevonden. De Raad is zeer erkentelijk voor het feit dat deze gesprekken binnen een kort tijdsbestek konden worden gevoerd. Mede op basis daarvan is het eerder toegezonden concept-werkprogramma van de Raad hierop aangepast. Met de minister van Veiligheid en Justitie heeft nog geen afstemming plaatsgehad. De Vaste Commissie BZK van de Eerste Kamer heeft in een brief aan de Raad een specifieke adviesvraag neergelegd over de inrichting van het openbaar bestuur (zie paragraaf 2).²

Het blijft uiteraard mogelijk om in de loop van het jaar het werkprogramma in onderling overleg bij te stellen en/of nieuwe adviesthema's te agenderen wanneer daaraan behoefte is. Ook kan de Raad besluiten ongevraagd advies uit te brengen wanneer hij daartoe aanleiding ziet.

In het hierboven genoemde advies stelt de Raad dat er een kloof bestaat tussen de tot dusver hoofdzakelijk verticaal georiënteerde politieke instituties en de horizontale netwerkgeving waarin burgers met elkaar samenwerken en communiceren. Wanneer de politieke partijen en politici er onvoldoende in slagen om deze kloof te overbruggen, dreigt verdergaand verlies van het vertrouwen van burgers in politici en politieke partijen en daardoor ook een verdergaande uitholling van de legitimiteit van de overheid.

Advisering over democratie – vervolg

De oplossingsrichtingen die zijn genoemd in het advies 'Vertrouwen op democratie' zijn in 2010 verder uitgewerkt in het advies over 'Het einde van het blauwdruk-denken – naar een nieuwe inrichting van het openbaar bestuur' (april 2010)³ en in twee briefadviezen over de kabinetsformatie en de vorming van een kernkabinet. De Raad pleit in het eerstgenoemde advies o.m. voor meer

-
- 1 Rob-advies 'Vertrouwen op democratie', februari 2010.
  - 2 Het is gebruikelijk dat de Raad bij de voorbereiding van zijn werkprogramma niet alleen de opdrachtgevers (kabinet en parlement), maar ook departementale vertegenwoordigers, belanghebbenden (IPO, VNG en UvW) en wetenschappelijke deskundigen raadpleegt. De Raad is voornemens om zo spoedig mogelijk ook met deze gesprekspartners de nadere uitwerking van het werkprogramma 2011 te bespreken.
  - 3 Voor dit advies is samengewerkt met de Raad voor financiële verhoudingen en met de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.

en betere communicatie tussen het politieke bestuur en de burgers. Hij heeft in 2010 zelfde daad bij het woord gevoegd door zijn advies op veel plekken in het land nader toe te lichten, reacties te vernemen en in discussie te gaan over de analyse uit het advies en de geboden oplossingsrichtingen. In 2011 wil de Raad deze reacties bundelen en evalueren. De Raad hoopt ook spoedig een inhoudelijke kabinetsreactie op het advies te mogen ontvangen. Mede op basis van deze reacties en de conclusies die daaruit kunnen worden getrokken kan een vervolgadvis over dit thema worden voorbereid. Daarbij zal ook worden ingegaan op voornemens uit het regeerakkoord en het gedoogakkoord die betrekking hebben op het thema vertrouwen en democratie.

2. Nieuwe visie op de overheid

De bezuinigingsopgave waarvoor dit kabinet zich gesteld ziet noopt tot een grondige heroriëntatie op de relatie tussen overheid en samenleving. Naast gebieden waarop hetzij de overheid, hetzij de markt aan zet is, zijn er ook domeinen waarin beiden een belangrijke rol hebben te vervullen. In die gevallen moet de vraag worden gesteld welke specifieke meerwaarde de betrokken partijen nu precies kunnen bieden bij het – gezamenlijk – aanpakken van een maatschappelijk vraagstuk. Overheid en samenleving vallen niet samen, de overheid beslaat slechts een deel daarvan. Hoe kan zij haar rol het meest effectief en efficiënt invullen? Wat zijn de sterke kanten van de overheid en wat zijn de sterke kanten van de markt? De minister van BZK komt met een nader toegespitste adviesvraag over dit belangrijke thema. Bij zijn advies kan de Raad vervolgens samenwerking zoeken met de WRR en/of de RMO.

3. De effectiviteit en legitimiteit van het openbaar bestuur

De Raad voor het openbaar bestuur heeft in 2010 advies uitgebracht over de toekomstige inrichting van het openbaar bestuur⁴. Hierbij speelde vraag naar het vergroten van de legitimiteit van het bestuur, naast andere ontwerpeisen, een grote rol. In het regeerakkoord en het gedoogakkoord zijn diverse voornemens voor decentralisatie gepresenteerd, die vragen oproepen met betrekking tot de bestuurlijke organisatie van ons land.

Vanuit de Eerste Kamer bereikte de Raad in dit verband het volgende adviesverzoek:

“De commissie heeft inmiddels het regeerakkoord ‘Vrijheid en verantwoordelijkheid’ gelezen, waarvan de eerste paragraaf is gewijd aan het Bestuur. Tot de beleidsvoornemens van het nieuwe kabinet behoort onder meer het streven dat “per terrein ten hoogste twee bestuurslagen betrokken (zijn) bij hetzelfde onderwerp.”

De commissie zou graag zien dat de Raad bij het opstellen van zijn advies over de uitwerking van de beleidsvoornemens van het nieuwe kabinet ten aanzien van het openbaar bestuur specifiek aandacht besteedt aan deze passage uit het regeerakkoord. De commissie verzoekt de Raad de

---

4 ‘Het einde van het blauwdrukdenken – naar een nieuwe inrichting van het openbaar bestuur’ (april 2010).

consequenties in kaart te brengen van strikte doorvoering van dit voornemen voor het beginsel van de gedecentraliseerde eenheidsstaat. Zij verzoekt de Raad daarbij tevens aandacht te besteden aan de verhouding van dit voornemen tot de Grondwet en de lokale en regionale autonomie.”⁵

De minister van BZK hecht aan een advies van de Raad dat ingaat op de toekomstige kansen en risico's die opdoemen wanneer het kabinet de aangekondigde maatregelen op het vlak van de bestuurlijke organisatie ten uitvoer brengt. Hij is in het bijzonder geïnteresseerd in de vraag hoe de regionale uitvoering op diverse beleidsterreinen in de komende jaren effectief gestalte kan krijgen. Hij bereidt op dit vlak een nader toegespitste adviesvraag voor.

4. De Europese dimensie van het bestuur

De Raad heeft in zijn recente adviezen op diverse plekken verwezen naar de Europese context waarin het Nederlandse openbaar bestuur functioneert. De ministers maken deel uit van Europese raden. Brusselse wet- en regelgeving zijn van toepassing op Nederland of vormt het raamwerk waarbinnen Nederlandse wet- en regelgeving wordt ontwikkeld. De nationale overheid vormt in toenemende mate de rol van 'middenbestuur' tussen de EU en lokaal/ regionaal bestuur. Het Verdrag van Lissabon is van betekenis voor zowel de inhoud als de processen van bestuurlijke besluitvorming in ons land. Welke consequenties heeft de uitbouw van de EU, zowel in de breedte als in diepte, voor de structuur en werkwijze van het Nederlandse openbaar bestuur? En hoe kan de legitimiteit van de EU in de ogen van Nederlandse burgers worden versterkt? Deze vragen heeft de Raad niet omvattend en gestructureerd onderzocht. In het WRR-rapport 'Het gezicht van de publieke zaak. Openbaar bestuur onder ogen' (juni 2010) wordt de Europese dimensie van het bestuur wetenschappelijk en diepgaand geanalyseerd. De Raad is voornemens de thans beschikbare analyses in samenhang te bestuderen en deze te koppelen aan concrete bestuurlijke handelingsperspectieven. Zij zal daarbij samenwerken met andere strategische adviesraden.

5. Bevolkingskrimp

Bij verschillende adviesraden (waaronder RVZ, RLI, en de OR) bestaan voornemens om over dit onderwerp in 2011 advies uit te brengen. De Raad deed dit eerder al in 2008, samen met de RFV en de VROM-Raad. De Raad zal aansluitend bij de activiteiten van andere adviesraden een korte evaluatie uitvoeren over de doorwerking van het eigen, eerder uitgebrachte advies.

6. Relatie met strategische prioriteiten van de ministerraad

De adviezen over democratie, bestuur en veiligheid sluiten goed aan bij de strategische prioriteiten die het vorige kabinet aan de adviesraden en planbureaus heeft voorgelegd bij de voorbereiding van de werkprogramma's voor 2011. Eén van deze prioriteiten luidt:

---

5 Brief van de Eerste Kamer der Staten Generaal met kenmerk 147387u, d.d. 9 november 2010.

“Openbaar bestuur van de toekomst: over legitimiteit en vertrouwen Legitimiteit en vertrouwen zijn pijlers onder het Nederlandse bestuur. Welke ontwikkelingen grijpen in op de legitimiteit van het maatschappelijk middenveld en wat zijn de implicaties voor de overheid? En hoe is het gesteld met de legitimiteit van de overheid zelf, gezien de lage en sterk fluctuerende vertrouwen van burgers in overheid en politiek de afgelopen jaren? Hoe kan dit lage vertrouwen internationaal vergelijkend en in de tijd worden geduid? Wat is gezien dit krachtenveld het handelingsperspectief voor de overheid?”

7. Samenwerking met andere adviesraden

De voorzitters van de adviesraden hebben in een gezamenlijke brief aan de ministerraad in juli 2010 aangegeven over welke thema's zij gezamenlijk dan wel in onderlinge afstemming zullen adviseren. Voor de Raad zijn in ieder geval van belang:

- De Europese dimensie van bestuur
- De gevolgen van een krimpende bevolking voor gemeenten en regio's.

8. Adviesvoornemens voor 2011

Samenvattend bereidt de Raad, onder voorbehoud, voor 2011 de volgende adviezen voor:

1. Vertrouwen op democratie – vervolgadvis
2. Nieuwe visie op de overheid
3. De effectiviteit en legitimiteit van het bestuur
4. De Europese dimensie van het bestuur.

Daarnaast zal hij een korte evaluatie verrichten naar de doorwerking van het in 2008 uitgebrachte Rob-advies over bevolkingskrimp.

Bijlage IV

Publicaties en andere activiteiten van de medewerkers van het secretariaat

Rien Fraanje

Boek:

Fraanje, Rien & Jos van der Knaap, *Voorbij de crisis. Een nieuwe tijd vraagt een andere overheid*. Van Genneep, Amsterdam, mei 2010.

Artikelen:

Fraanje, Rien: *Van decentralisatie naar differentiatie*. In: Christen Democratische Verkenningen, Lente 2010.

Fraanje, M.J.: *Verticaal bestuur verbinden met horizontale samenleving*. In: Actioma, mei 2010, jaargang 31, nr. 4.

Herweijer, Michiel en Rien Fraanje: *Modellen van samenwerking en de stadsregio*. Paper ter voorbereiding op Wetenschappelijk Congres Intergemeentelijke samenwerking, Utrecht, 5 november 2010.

Lezingen, presentaties:

“De veranderde rol van lokale media bij gemeenteraadsverkiezingen”. Hilversum, 11 februari 2010, Festival der Bestuurskunde 7.0.

“Differentiatie in plaats van decentralisatie”. Putten, 28 april 2010, Het vijfde Gemeentedebat. Gastcollege Media en politiek. Amsterdam, 1 september 2010. Universiteit van Amsterdam, Masteropleiding Media en Journalistiek.

“De overheid na de crisis.” Wassenaar, 2 september 2010. Transitieeraad Blommesteijn Groep.

“Trusting democracy” Den Haag, 1 oktober 2010. Association for the development of friendship and understanding.

“Vertrouwen op democratie en burgerparticipatie.” Rotterdam, 14 oktober 2010. Workshop op Congres Burger Bewust van Burgerlink.

“De overheid na de crisis.” Leiden, 14 oktober 2010. Jaarlijkse alumnibijeenkomst voor oud-bestuurskundestudenten van de Universiteit van Leiden.

“Modellen van samenwerking en de stadsregio.” Utrecht, 5 november 2010. Wetenschappelijk Congres Intergemeentelijke samenwerking, Nirov, NICIS, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Pieter de Jong

Boek:

H. Aardema, W. Derksen, M. Herweijer en P. de Jong (red.), *Meerwaarde van de bestuurskunde*, liber amicorum voor prof. dr. Arno F.A. Korsten, Boom Lemma uitgevers, Den Haag, september 2010, aangeboden op 10 september 2010 bij het officiële afscheid van Arno Korsten als hoogleraar bestuurskunde aan de Open Universiteit, in Heerlen.

Lezingen, presentaties:

Presentatie *Governing with programs* op de rondetafelbijeenkomst *Modernising Dutch government* (onderdeel van de BZK-conferentie *Towards a new synthesis of public administration* met als hoofdgast ms. Jocelyne Bourgon, president emeritus of the Canada School of Public Service), maart 2010.

Overige:

Lid van de redactie van *Bestuurswetenschappen*, met name redacteur van de debatrubriek. Externe begeleider – samen met Michael Mekel – van Krijn Lock, student bestuurskunde aan de Universiteit Twente, bij de totstandkoming van zijn masterscriptie *Ministerie van veiligheid. Ervaringen uit de Verenigde Staten*.

Deelname aan een gesprek met de visitatiecommissie van de bestuurskunde-opleiding van de Universiteit Leiden, september 2010

Michael Mekel

Artikel:

Mekel, M.M.S., *Nederland wordt niet veiliger van de veiligheidsregio*, in: *Bestuurswetenschappen* no. 6, december 2010.

Lezingen, presentaties:

“Nederland wordt niet veiliger van de veiligheidsregio”. Den Haag, Nieuwspoor, 30 september 2010 ter gelegenheid van de inwerkingtreding van de Wet veiligheidsregio's.

Overige:

Externe begeleider – samen met Pieter de Jong – van Krijn Lock, student bestuurskunde aan de Universiteit Twente, bij de totstandkoming van zijn masterscriptie *Ministerie van veiligheid. Ervaringen uit de Verenigde Staten*.

Kirsten Veldhuijzen

Artikel:

Veldhuijzen, Kirsten en Friso de Zeeuw, *Verandering begint soms met nee zeggen*, in: VNG magazine, 5 maart 2010.